

# NAJK-leden over **b**

Voor de één is het ondertekenen van het maatschapscontract niks bijzonders, voor de ander is het een beslissing waar heel bewust over nagedacht is. En dan begint het pas. Het hele proces van bedrijfsovername. Samenwerken met je ouders. Gesprekken voeren over de overname. Je broers en zussen erbij betrekken. Hoe pak je dat aan? Drie NAJK-leden over bedrijfsovername.

Door Alice van Ginkel



## ‘Ondertekenen en klaar, niks bijzonders’

**Jan Duiven (21) uit Vledder (Drenthe) is sinds mei 2007 in maatschap met zijn ouders. Met 100 koeien melken ze acht ton quotum vol op 80 hectare grond.**

“Van jongs af aan heb ik thuis meegeholpen. Prachtig. Altijd buiten met de koeien aan het werk. Ik heb nooit getwijfeld of ik boer wilde worden. Dat stond gewoon altijd al vast. Mijn ouders hebben mij altijd gestimuleerd, maar nooit gedwongen om boer te worden. Het ging gewoon vanzelf. Toen ik van de MAS kwam, zou ik eigenlijk een baan buiten het bedrijf zoeken. Maar met de hoge melkprijs was het aantrekkelijker om in maatschap te gaan, want dan kunnen we de winst verdelen. Zodoende ging het allemaal sneller dan we gedacht hadden. Nu werk ik helemaal thuis. Dat kwam ook goed uit, want we hebben net een nieuwe melkstal gebouwd. Ik blijf fulltime op het bedrijf werken, er is altijd werk zat.

Samen met de boekhouder hebben we het maatschapscontract opgesteld. Ondertekenen en klaar. Gewoon onder de koffie hoor, niks bijzonders. Je merkt er ook weinig van, vind ik. Of je nou wel of niet in maatschap bent, dat maakt in de dagelijkse praktijk niet uit.

Mijn vader neemt de belangrijke beslissingen. Maar ik kaart wel eens iets aan. Bijvoorbeeld die nieuwe melkstal, dat was mijn idee. Een grote melkstal leek me veel fijner en sneller. Eerst molken we in een 2 x 6 visgraat, nu in een 2 x 10 zij-aanzij. Dat bevalt mijn vader nu ook best, het scheelt elke dag veel tijd.

Hoe het in de toekomst verder gaat met het bedrijf weet ik niet. Het is groot zat, dus grote uitbreidingen komen er voorlopig niet. We zitten niet ver van een natuurgebied, misschien moeten we verplaatsen. Zolang we maar in Nederland kunnen blijven zie ik dat best zitten.” ←

# Bedrijfsovername

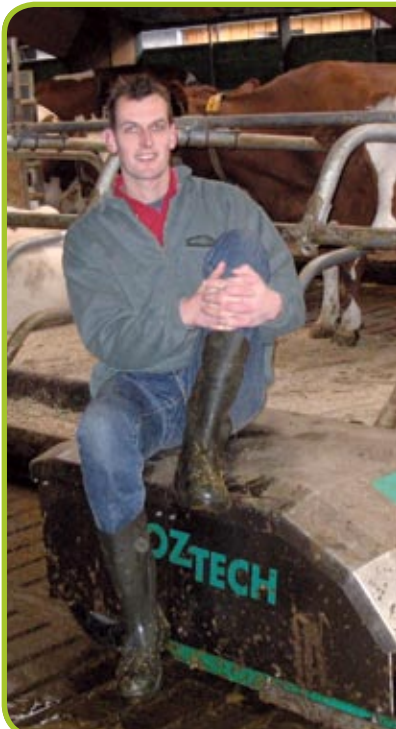
## ‘Er komt geen bord in de tuin’

**Annemarie Naaktgeboren (26) is sinds twee jaar in maatschap met haar ouders. In Goudswaard (Z-H) hebben ze een akkerbouwbedrijf van 50 hectare met een bouwplan van aardappelen, suikerbieten, tarwe en graszaad.**

“Toen ik van de HAS kwam, heb ik er goed over nagedacht. Ik wilde altijd al akkerbouwer worden, maar het moet geen vanzelfsprekende beslissing zijn. Mijn zus en ik hebben het er over gehad en we hebben toen samen besloten dat er geen bord in de tuin komt. Zij werkt ook in de landbouw, maar ik heb van jongs af aan altijd meer belangstelling voor het bedrijf gehad dan mijn zus. Als jij het doet is het prima, zei ze. Toen ik met mijn ouders in maatschap ging, hebben we haar het contract ook laten lezen. Ik vind het heel belangrijk om haar erbij te betrekken. Dan kan ze later nooit zeggen: jullie hebben het zomaar zonder mij samen bekonkeld.

We hebben geen groot bedrijf, daarom had ik er een fulltime baan bij op de afdeling voorlichting van het IRS. Sinds kort werk ik daar vier dagen in de week. Het samenwerken met mijn ouders bevalt me prima. Vroeger hielp ik wel mee, maar ik nam geen beslissingen. Dat moet ik nu nog leren. We hebben ons eerste boekhoudrapport net besproken. Omdat ik de cursus Bedrijfsovername B van het NAJK heb gevolgd, ben ik nu bewuster met dat soort dingen bezig, en niet alleen maar met praktische zaken zoals wat moet ik morgen allemaal doen.

Voor die cursus moest ik ook vragen stellen aan mijn ouders. Zoals wanneer ze willen stoppen. Als het financieel haalbaar is, wil ik het bedrijf over vijf of zes jaar overnemen. Dan is mijn vader 65. Ik vind het niet moeilijk om zulke dingen aan te kaarten. Gelukkig kunnen we daar heel makkelijk over praten.” ←



## ‘Veertien jaar samenwerken is lang’

**Marco Sogtoen (35) heeft veertien jaar in maatschap gezeten met zijn ouders. Vorig jaar heeft hij het melkveebedrijf met 75 melkkoeien in Hengelo (Ov.) overgenomen.**

“Ik kijk heel positief terug op het hele proces van bedrijfsovername. Maar het moet niet langer duren. Veertien jaar samenwerken met je ouders is lang. Toen ik van school kwam ging ik meteen thuis aan de slag. Het werd een maatschap in gebruik en genot. Dat wilde ik graag, want ik wist nog niet helemaal zeker of ik het bedrijf wel over wilde nemen. Ik wilde de vrijheid houden om er weer uit te kunnen stappen. Het beviel goed, maar het heeft ook wel eens gebotst. Mijn vader dacht: leuk met z’n tweeën op het bedrijf, maar wel op mijn manier. En ik wilde juist vernieuwen, dingen vervangen en investeren. De maatschap is later omgezet in een juridische maatschap omdat ik graag meer zeggenschap wilde hebben. Maar het bleven twee kapiteins op één schip. Daarom heb ik mijn ouders voorgesteld dat ik het bedrijf helemaal over zou nemen. Dat zorgde wel voor enige onrust bij mijn ouders, maar achteraf zijn ze blij dat we hebben doorgezet.

Mijn ouders wonen nu nog op de boerderij en ik woon met mijn vriendin een paar kilometer verderop in een huurhuis. Dat maakt het lastig voor mijn vader om het bedrijf los te laten. Maar gelukkig is hun nieuwe huis in aanbouw, en dan komen wij op de boerderij. Mijn advies aan jongeren die net van school komen: ga eerst eens een jaar buiten het bedrijf werken. Het verbreed je blik en dan weet je hoe het is om medewerker te zijn. Daar heb je later altijd profijt van als je misschien zelf personeel aan moet sturen. De eerste investering die ik heb gedaan sinds de overname is een mestrobot. Een nieuwe melkstal staat ook nog op mijn verlanglijstje en een grotere loopstal. Maar eerst maar eens wat geld verdienen.” ←